

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE

Viite Kari Salorannan korkeimmalle hallinto-oikeudelle 28.10.2014 toimittama lausuma, Dnro 3773/3/13

Asia VASTAUS KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE TOIMITETTUUN LAUSUMAAN KOSKIEN VANTAAN ENERGIA OY:LLE MYÖNNETTYÄ OMAVELKAISTA TAKAUSLIMIITTIÄ (KV 18.6.2012 § 5)

Vantaan kaupunki on vastaanottanut sille tiedoksi toimitetun Kari Salorannan 28.10.2014 korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimittaman lausuman otsikkoasiassa.

Vantaan kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön 4 §:n 12. kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää selityksen antamisesta valtuuston päätöksestä tehtyyn valitukseen, jos kaupunginhallitus yhtyy valtuuston päätökseen. Koska kaupunginhallitus yhtyy valtuuston päätökseen, on sen tehtävänä antaa vastaus lausumaan.

Lausuman johdosta Vantaan kaupunginhallitus esittää seuraavan.

Vantaan Energia Oy:n tasekirja 2011

Valittaja on lausumassaan katsonut, että Vantaan Energia Oy:n tasekirjassa 2011 olleet maininnat luovat vaikutelman kielletystä valtiontuesta. Perustelunaan valittaja on viitannut mm. tasekirjan kohtiin, joissa todetaan, että takauslimiitistä tehty valitus ”hidastaa jätevoimalaprojektin rahoitusta” ja ”aiheuttaa projektille lisäkustannuksia”.

Tasekirjassa 2011 mainituilla viivästyksellä ja lisäkustannuksilla tarkoitetaan mm. väliaikaisrahoituksen järjestämiseksi käytettyä aikaa ja tehtyä lisätyötä. Merkittävin osa Vantaan Energia Oy:n Långmossebergenin jätevoimalan rakentamiseen tarvitsemasta pitkäaikaisesta rahoituksesta on hoidettu takauspäättöksen yhteydessä tehdyn tarjouskilpailun pohjalta leasingpohjaisella kolmikantasopimuksella yhtiön sekä SEB Leasingin ja Nordic Investment Bankin (NIB) välillä. Rahoitussopimus on allekirjoitettu 3.12.2012 ja se on 172 miljoonan euron suuruinen. Sopimuksen mukaisesti yhtiön rahoitusmarginaali on tällä hetkellä 6 kk euribor + 0,89 % ilman kaupungin takausta. Kaupungin takauksella marginaali alenee 0,89 %:sta 0,49 %:iin. Eroa marginaaleissa on näin ollen 0,40 %. Koska kaupunginvaltuuston takauspäättöksen mukaisesti yhtiö maksaisi

kaupungille omavelkaisesta takauksesta takausprovisiota 0,50 %, väite, että takaus sisältäisi kiellettyä valtiontukea, on perusteeton.

Euroopan komissio on vahvistanut edellytykset, joiden täyttyminen on riittävä osoitus siitä, ettei takaustoimenpidettä katsota tueksi (ns. komission takaustiedonanto 2008/C 155/02). Komission tiedonannon edellytykset täyttyvät kaupunginvaltuuston takauspäätöksessä selvitetyn tavoin kaikin osin, kuten Helsingin hallinto-oikeus on päätöksessään todennut. Vaikka yhtiön tasekirjasta irrotetuilla maininnoilla ei ole asiassa merkitystä, voidaan todeta, että viivytykset ja lisäkustannukset liittyvät valitusprosessin aiheuttamaan hallinnolliseen ja muuhun lisätyöhön eikä valittajan esittämällä tavalla myönnetyn takauslimiitin muodostamaan kiellettyyn valtiontukeen.

Tarjouksista

Tarjouksia on pyydetty kahdella eri vaihtoehdolla, jotka ovat olleet

- 1) 80 %:lle lainapääomasta kaupungin omavelkainen takaus ja 20 %:lle Vantaan Energia Oy:n antamat vakuudet, sekä
- 2) koko lainapääomalle Vantaan Energia Oy:n omat vakuudet.

Vantaan kaupunki toteaa, että Euroopan Investointipankki (EIB) ei tarjonnut rahoitusta vakuusvaihtoehdolla 2 (Vantaan Energian omat vakuudet). Kuten kaupunginvaltuuston takauspäätöksen 18.6.2014 § 5 liitteestä 5 käy ilmi, EIB:n rahoitustarjous ei ollut jätetyistä tarjouksista edullisin, vaan se oli sijalla 3 vaihtoehdossa 1 (80/20).

Kaikissa EIB:n lainojen ehdoissa on vuoden 2008 jälkeen ollut maininta siitä, että marginaalia voidaan korottaa markkinaolosuhteiden niin edellyttäessä. Yksityiskohtaisissa lainaehdoissa, jotka on toimitettu Vantaan kaupungin rahoituksen tulosalueelle kesällä 2012, on ehto (kovenantti) omistuksen pysyvyydestä, mitä muutkin rahoittajat edellyttävät. Yleinen käytäntö on, että lainojen yksityiskohtaiset ehdot kovenanteineen sovitaan vasta siinä vaiheessa, kun alustava valinta lainoittajien kesken on tehty. Lisäksi kaupunki toteaa, että EIB on Euroopan unionin toimielin ja rahoituslaitos, eikä EIB:ssa lainapäätöstä valmistelleilla juristeilla ole ollut huomautettavaa kaupungin takauspäätökseen liittyen. Voidaan olettaa, että EIB ei rahoita kiellettyä valtiontukea sisältäviä projekteja.

Rahoituksen lopullinen hinta määräytyy yksittäisten lainojen nostohetkellä vallitsevan markkinatilanteen mukaan. Muuttuvien olosuhteiden vaikutukset mm. korkojen ja marginaalien tasoon liittyvät rahoitusmarkkinoiden normaaleihin ilmiöihin eikä näitä voida käyttää perusteluna valtiontuen olemassaololle.

Saatuihin tarjouksiin sisältyneet ehdot

Kaupunginvaltuuston takauspäättöksen liitteen 5 mukaisesti marginaali on ollut luotonantajien tarjouksissa seuraava

NIB:

<u>kaupungin omavelkainen takaus (1)</u>	<u>yhtiön omat vakuudet (2)</u>
0,59 % tai 1,29 % riippuen	1,09 % tai 1,79 % riippuen
marginaalin tarkastusajankohdasta	marginaalin

tarkastusajankohdasta

Järjestelypalkkio koskee myös vaihtoehdon 1 mukaista rahoitusta, eikä näin ollen ole lisäkulu Vantaan Energia Oy:n omilla vakuuksilla tapahtuvalle rahoitukselle. Takauksen hintaero on 1,09 %-0,59 % (= 0,50 %) tai pitemmän marginaalitarkistusjakson kohdalla 1,79 %-1,29 % (= 0,50 %), mikä kaupunginvaltuuston päätöksessä määriteltiin päätöshetkellä takausprovision suuruudeksi.

SEB Leasing:

<u>kaupungin omavelkainen takaus (1)</u>	<u>yhtiön omat vakuudet (2)</u>
0,49 % tai 0,83 % riippuen	
marginaalin tarkastusajankohdasta	0,50 % korkeampi

Nordea:

Kaupungin omavelkainen takaus (1): marginaalit 1,0 %/1,25 %/1,50 % viittaavat marginaalin tarkistusajanjaksoihin (5 v/10 v/15 v), eli jos esimerkiksi 15 vuoden lainan marginaali sovitaan tarkistettavaksi 5 vuoden kohdalla, marginaali on tällöin 1,0 %.

Yhtiön omat vakuudet (2): marginaalit 1,2 %/1,45 %/1,70 % vastaavin tavoin kuin vaihtoehdossa 1. Järjestelypalkkio on yhteneväinen molemmissa vaihtoehtoissa ja omavelkaisen takauksen antama taloudellinen hyöty marginaalilla ilmaistuna ainoastaan 0,20 % samoin kuin Pohjola Pankin tarjouksessa.

Valittaja on lausumassaan esittänyt, että kiellettyä valtiontukea syntyisi mm. seuraavista tarjouksiin sisältyneistä elementeistä:

- *ei lainamarginaalin tarkistusta* (viitanee EIB:n tarjoukseen)

Kuten edellä on todettu, EIB pidättää itsellään oikeuden marginaalin tarkistukseen sen omien rahoituskustannusten noustessa markkinaolosuhteissa tapahtuvien muutosten seurauksena, minkä lisäksi lopullinen marginaali ja pankin muu mahdollisuus marginaalitarkistukseen sovitaan vasta yksittäisen lainan nostohetkellä. Mm. tästä syystä kaupunginvaltuusto päätti § 5 kohdassa e) oikeutettavaksi kaupunginhallitus tarkistamaan takausprovision määrää

myöhemmin luokituslaitosten arviointien ja komission tiedonannon (2008/C 155/02) mukaisesti. Näin ollen kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti marginaaleja tarkistetaan ajoittain markkinatilanteen huomioon ottamiseksi.

■ *pidempi takaisinmaksuaika*

Lainan maturiteetti ja lyhennysohjelma ovat harvoin yhteneväiset. Vaikka lainan maturiteetti on esimerkiksi 10 vuotta, lyhennysohjelma voidaan mukauttaa esimerkiksi 20 vuoden takaisinmaksuajan mukaisesti siten, että lainan erääntyessä lainan lyhentämättä jäänyt osa maksetaan viimeisen lyhennyksen yhteydessä (ns. balloon payment) ja tarvittaessa rahoitetaan uudelleen. Vantaan Energia Oy:n, SEB Leasingin ja NIB:n sopimuksen mukainen laina-aika vastaa EIB:n laina-aikaa. Kaupungin omavelkaisesta takauksesta ei johdu valittajan väittämin tavoin pidempää lainan takaisinmaksuaikaa.

■ *ei järjestelypalkkiota*

Vaikka rahoitusratkaisuja valittaessa verrataan kokonaishintaa, josta järjestelypalkkio on kertaluonteinen kustannus ja yleensä hyvin pieni suhteutettuna lainan pääomaan ja laina-aikaan, voidaan todeta, että järjestelypalkkio peritään molemmissa vaihtoehtoissa (1 ja 2). Järjestelypalkkiolla ei näin ole merkitystä arvioitaessa kaupungin perimän takausprovision markkinaehtoisuutta tai järjestelyyn sisältyvää väitettyä valtiontukea.

■ *alempi korkotaso*

Kaupunginvaltuuston takauspäätöksessä vertailukelpoisena korkona on käytetty euribor-korkoja samalla tarkistusjaksolla. Siten korkotaso on kaikille rahoituslaitoksille sekä velallisille sama, ainoastaan rahoitusmarginaalit poikkeavat toisistaan, mikä on huomiotu takausprovisiota määriteltäessä.

■ *marginaali parhaimmillaan noin 1 % alempi*

Vertailussa on ollut mukana useita rahoituslaitoksia, joista valitaan edullisimmat vaihtoehdot. Merkitystä takausprovision määrää asetettaessa ei ole kalleimman ja halvimman tarjouksen välisellä marginaalierolla, kuten valittaja katsoo, vaan saman luotonantajan tarjouksen hintaerolla kahden tutkitun vakuusvaihtoehdon välillä. Tämä vaihtoehtojen 1 ja 2 välinen hintaero määrää kaupungin perimän takausprovision markkinatason.

■ *ei omistuksen muutokseen viittaavaa rajoitusehtoa*

Omistuksen pysyvyyttä määrittävä kovenantti on nykyisessä Vantaan Energia Oy:n sekä SEB Leasingin ja NIB:n välisessä leasingrahoitussopimuksessa sekä EIB:n varsinaisessa

lainadokumentaatiossa. Voidaan pitää lähes varmana, että myös muut potentiaaliset luotonantajat edellyttävät neuvottelujen edetessä vastaavaa ehtoa.

Valittaja on esittänyt, että Vantaan kaupunginvaltuuston päättämä 0,5 %:n takausprovisio olisi liian pieni. Viitaten edellä kerrottuihin laskelmiin kaupunki toteaa, että takausprovisio on sekä tarjousten vertailun että jo tehdyn rahoitus sopimuksen valossa riittävä, minkä lisäksi markkinaolosuhteiden muuttuessa tulevaisuudessa kaupunginhallitus muuttaa takausprovision tason kaupunginvaltuuston päätöksen 18.6.2012 § 5 kohdan e) mukaisesti.

Palvelusopimus jätteen energiahöyrykäytöstä

Kaupunginvaltuuston myöntämän takauslimiitin keskeiset ehdot selviävät 18.6.2012 § 5 tehdystä päätöksestä ja sen liitteistä. Kaikki päätöksen liitteet ovat olleet julkisia. Päätöksen liitteenä ollut Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV:n (1.1.2010 lukien Helsingin seudun ympäristö kuntayhtymä, HSY) ja Vantaan Energia Oy:n välillä tehty palvelusopimus jätteen energiahöyrykäytöstä on julkaistu ilman salassa pidettäviä osia. Salassa pidettävissä osissa on ollut kyse viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1. momentin 17 ja 20 kohtien tarkoittamalla tavalla sopimusosapuolten liikesalaisuuksiksi katsottavista asioista.

Jätteen energiahöyrykäytöstä tehdyllä palvelusopimuksella ei ole valituksen alaisen asian (kaupungin myöntämän omavelkaisen takauksen sisältämä väitetty valtiontuki) arvioinnin kannalta merkitystä. Tehty palvelusopimus jätteen energiahöyrykäytöstä turvaa voimassaolonsa ja arvonsa sekä toimitettavien jätteen vähimmäismäärien kautta Vantaan Energia Oy:n nostamien lainojen takaisinmaksun, jossa tilanteessa kaupungille ei aiheudu (kuntalain vastaisesti) liiallista riskiä toimenpiteestä. Tämän seikan arvioimisen kannalta oleelliset sopimuksen osat ovat sisältyneet takauspäätöksen julkiseen liitteeseen.

Vantaan kaupunki katsoo, että valittajalla on käytössään kaikki tarvittava valituksenalaista asiaa, eli myönnettyä takaussitoumusta, koskeva aineisto. Valittaja ei lisäksi ole esittänyt Vantaan kaupungille viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettua asiakirjapyyntöä. Näin ollen asiassa ei ole tehty valituskelpoista päätöstä.

Asiakirjaan sisältyneiden kohtien salassa pidon peruste on ilmoitettu laissa edellytetyin tavoin.

Vantaalla 15.12.2014

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS